

LUKAS

10:21-11:13

Jezus leert over de naaste, luisteren naar Hem en bidden tot God als Vader.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/lukas/10-21-11-13

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Terugkeer van de zeventig en geestelijk gezag	2 min	4
2	Vreugde om Gods openbaring aan eenvoudigen	2 min	5
3	Het verschil tussen Johannes en de synoptici	3 min	6
4	De eenheid van de Vader en de Zoon	3 min	7
5	God en de naaste liefhebben als kern van de wet	5 min	9
6	De vraag wie onze naaste is	2 min	11
7	De gelijkenis van de barmhartige Samaritaan	2 min	12
8	De priester en Leviet lopen voorbij	3 min	14
9	De Samaritaan toont opofferende barmhartigheid	2 min	15
10	Wie zich als een naaste gedraagt	2 min	16
11	Iedereen als onze naaste liefhebben	2 min	17
12	Gods liefde voor ieder mens	5 min	19
13	Maria en Martha ontvangen Jezus	2 min	21
14	Maria luistert en begrijpt Jezus	3 min	23

15	Martha's drukte tegenover Maria's aandacht	2 min	24
16	Luisteren vóór dienen en oordelen	4 min	25
17	De discipelen vragen om gebedsonderwijs	4 min	27
18	Bidden tot God als eerbiedige Vader	3 min	29
19	Gods Koninkrijk en wil voorop in gebed	2 min	31
20	Gebed om dagelijkse en geestelijke behoeften	2 min	32
21	Verzoeking doorstaan met Gods hulp	2 min	33
22	Bidden om overwinning en vergeving	2 min	34
23	Vragen om de Heilige Geest	4 min	36
24	Gastvrijheid bij de buurman in de nacht	4 min	38
25	Volharding of schaamteloosheid	3 min	40
26	Schaamte vermijden als drijfveer	3 min	41
27	De nachtelijke vraag als retorisch beeld	2 min	43
28	Gods eer als grond voor gebedsvertrouwen	2 min	44
	Om verder te lezen		44

1

Terugkeer van de zeventig en geestelijk gezag

We zijn gebleven in Lukas 10, bijna precies in het midden van het hoofdstuk. In het gedeelte dat we hebben gelezen, werden de zeventig uitgezonden en kwamen ze ook terug. Ze hadden een kortdurende evangelisatieactie ondernomen. We weten niet hoe lang die duurde. Het kunnen zelfs een paar weken zijn geweest. Maar toen ze terugkwamen, waren ze vooral onder de indruk van het feit dat de demonen zich aan hen hadden onderworpen. Jezus maakte daar enkele opmerkingen over om hen wat te kalmeren, maar ook om hen te bemoedigen dat Hij hun gezag had gegeven over alle macht van de vijand en dat de vijand je, als het om een rechtstreekse aanval gaat, geen blijvende, dodelijke schade kan toebrengen. Ik bedoel geen lichamelijke schade, maar je ziel is veilig als je wandelt in het gezag van Christus.

Sommige mensen zeggen daarom dat christenen niet onder demonische invloed kunnen staan, en sommigen zouden zelfs nog verder gaan en zeggen dat de duivel je helemaal niets kan aandoen. Maar dat is niet per se waar. Denk aan de dingen die de duivel Job aandeed. Hij was een man van God. God kan toestaan dat je op de proef wordt gesteld. Hij kan toestaan dat je ziek wordt, of Hij kan toestaan dat je vervolgd wordt, of Hij kan zelfs toestaan dat je sterft. Dat kan deel uitmaken van Gods plannen voor jou. Maar als het gaat om het voeren van de strijd voor het Koninkrijk van God tegen het koninkrijk van de duisternis, zijn wij beslist in het voordeel. Wij hebben het gezag van Christus. Daarom is het Evangelie tot elk gebied doorgedrongen en daarom behaalt het de overwinningen die het behaalt.

2

Vreugde om Gods openbaring aan eenvoudigen

Jezus vertelde hun over het gezag dat ze hadden. Maar Hij zei wel dat je je niet in de eerste plaats moet verheugen over het feit dat demonen zich aan je onderwerpen, maar veeleer over het feit dat God aan jouw kant staat. Je vreugde moet uiteraard niet te maken hebben met je verhouding tot de demonen, maar met je verhouding tot God.

In vers 21 staat:

Op dat moment verheugde Jezus Zich in de geest en zei: Ik dank U, Vader, Heere van de hemel en van de aarde, dat U deze dingen voor wijzen en verstandigen verborgen hebt, en ze aan jonge kinderen hebt geopenbaard. Ja, Vader, want zo was het Uw welbehagen.

LUKAS 10:21

Hier staat Jezus er natuurlijk bij stil dat sommige mensen het doorhebben. Sommige mensen beseffen werkelijk wat God doet door het Koninkrijk van God te vestigen en op dit moment de Messias te brengen. Het was duidelijk een unieke tijd in de geschiedenis, een tijd die profeten en koningen hadden willen meemaken. Met die koningen worden waarschijnlijk de rechtvaardige koningen bedoeld, zoals David en misschien Josafat, enzovoort. Mensen die godvruchtige mensen waren, groter dan jullie, kregen dit niet te zien. Zelfs de wijzen en verstandigen, die groter zijn dan jullie, zien het niet. Het is voor hen verborgen.

Maar jullie ogen zijn gezegend, want hoewel jullie kleine kinderen zijn, waarmee natuurlijk waarschijnlijk eenvoudige mensen worden bedoeld, worden jullie tegenover de wijzen en verstandigen geplaatst. Met kleine kinderen moeten dus mensen zonder veel ontwikkeling worden bedoeld. Jullie zien deze dingen. God heeft ze aan de kleine kinderen laten zien en voor de wijzen en verstandigen verborgen. Hun ogen hebben gezien wat de ogen van profeten en koningen heel graag hadden willen zien, maar niet hebben gezien.

3

Het verschil tussen Johannes en de synoptici

Te midden hiervan klinkt vers 22 bijzonder johanneïsch. Daarmee bedoel ik dat het klinkt als iets uit het Evangelie van Johannes. Voor mij is dit zo duidelijk, en eerlijk gezegd laten de meeste commentatoren niet na het te vermelden. Want iedereen die de evangeliën uitvoerig bestudeert, merkt gemakkelijk dat het Evangelie van Johannes anders aandoet dan de andere evangeliën. Als je de drie synoptische evangeliën leest en daarna Johannes, heb je het gevoel dat je een andere sfeer bent binnengegaan.

De synoptische evangeliën gaan allemaal over aardse zaken: Jezus' geboorte op aarde, Jezus' activiteiten op aarde, enzovoort. Natuurlijk spreekt Hij soms over de hemel, maar in wezen is het een verhaal over dingen die op aarde gebeuren. Wanneer je bij het Evangelie van Johannes komt, gaat het hierover:

In het begin was het Woord en het Woord was bij God en het Woord was God.

JOHANNES 1:1

en dan bevind je je in de hemelse gewesten. Wanneer Jezus spreekt, heeft Hij het er steeds over dat de Vader en Hij één zijn, en over dat soort dingen.

Het Evangelie van Johannes bevat meer verheven en misschien ook meer theologische begrippen dan we in het praktischere onderwijs van Jezus in de synoptische evangeliën aantreffen. Daarom hebben veel sceptici, die dit verschil ook hebben gezien, gezegd dat Johannes een ander verhaal en een andere Jezus beschrijft dan de anderen. Ze vermoeden zelfs dat het Evangelie van Johannes meer een verzinsel is, omdat het zo sterk verschilt van de Jezus die door de synoptische evangeliën wordt beschreven.

Maar in werkelijkheid laat dit Jezus gewoon zien in andere omstandigheden, terwijl Hij met een ander soort publiek te maken heeft. In de synoptische evangeliën zien we Jezus omgaan met kleine kinderen, met boeren, met ongeschoolde mensen, met eenvoudige vissers en landbouwers en dat soort mensen. In het Evangelie van

Johannes vinden de meeste gesprekken daarentegen plaats tussen Jezus en de geleerden. We weten dat Jezus heel goed in staat was om op hun niveau te spreken. Weet je nog dat Hij twaalf jaar oud was? Zelfs toen was Hij beslist in staat om op het niveau van de geleerden te spreken. Hij kon ook op het niveau van de boer spreken. Johannes legt veel van Zijn gesprekken met de geleerden vast, en dat is beslist een ander niveau. Het is een ander niveau van communicatie.

4

De eenheid van de Vader en de Zoon

Maar doordat er in de synoptische evangeliën één vers staat zoals vers 22 — Mattheüs en Lukas hebben dit vers allebei — wordt heel duidelijk dat dezelfde Jezus Die zij beschrijven heel goed in staat was om te spreken zoals Johannes Hem laat spreken, en dat soms ook werkelijk deed. Het is dus echt een prachtig geval. Het is zo ongeveer het enige geval in de synoptische evangeliën waarin we zo'n voorbeeld van Jezus' uitspraken vinden dat rechtstreeks uit het Evangelie van Johannes overgenomen lijkt te zijn, maar dat is het niet. Dit laat zien dat het Evangelie van Johannes werkelijk weergeeft hoe Jezus soms sprak, ondanks dat de sceptici dit ontkennen.

In dat vers zegt Hij:

Alle dingen zijn Mij overgegeven door Mijn Vader; en niemand weet Wie de Zoon is dan de Vader, en Wie de Vader is dan de Zoon, en hij aan wie de Zoon het wil openbaren.

LUKAS 10:22

In Johannes hoofdstuk 5 zei Jezus:

De Vader heeft heel het oordeel aan de Zoon gegeven.

JOHANNES 5:22

Hij zegt:

En niemand weet wie de Zoon is behalve de Vader, en wie de Vader is behalve de Zoon en degene aan wie de Zoon Hem wil laten zien.

Een van de dingen waardoor dit johanneïsch is, of klinkt als het Evangelie van Johannes, is dat het breedsprakig is. In sommige opzichten is het ingewikkeld geformuleerd. Het is duidelijk dat het ergens op slaat, maar:

Niemand weet wie de Zoon is behalve de Vader. Niemand weet wie de Vader is behalve de Zoon.

Het is alsof Jezus zegt:

Geloof u niet dat Ik in de Vader ben en de Vader in Mij is? De woorden die Ik tot u spreek, spreek Ik niet uit Mijzelf, maar de Vader, Die in Mij blijft, Die doet de werken.

JOHANNES 14:10

Zo spreekt Jezus in Johannes, en hier spreekt Hij op die manier.

Het belangrijkste punt hier is natuurlijk dat de wijzen en verstandigen aan wie deze dingen niet geopenbaard waren, de Farizeeën, de wetgeleerden en de godsdienstige leiders van Zijn tijd waren. Zij dachten dat ze wisten Wie God was. In feite zei Hij dat niemand weet Wie God is, behalve Hijzelf en de mensen aan wie Hij het openbaart. De Vader heeft het door Hem geopenbaard, niet aan de wijzen en verstandigen, maar aan de kleine kinderen. Jezus verwondert Zich daar dus gewoon over. Hij verheugt Zich in Zijn Geest over deze ironie en, denk ik, bijna over deze poëtische gerechtigheid: de trotse en arrogante geleerden worden in het duister buitengesloten, terwijl God de nederige en eenvoudige mensen in vertrouwen neemt.

5

God en de naaste liefhebben als kern van de wet

Vers 25:

En zie, een wetgeleerde stond op om Hem te verzoeken, en zei: Meester, wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven? En Hij zei tegen hem: Wat staat er in de Wet geschreven? Wat leest u daar? Hij antwoordde en zei: U zult de Heere, uw God, liefhebben met heel uw hart, met heel uw ziel, met heel uw kracht en met heel uw verstand, en uw naaste als uzelf.

LUKAS 10:25-27

Het is interessant dat de wetgeleerde dit zei, omdat dit precies is wat Jezus zei bij een gelegenheid waarbij een wetgeleerde Hem vroeg wat het grote gebod is. Bij een andere gelegenheid kwam een andere wetgeleerde naar Jezus toe en zei:

Meester, wat is het grote gebod in de wet?

MATTHEÛS 22:36

Hij zei:

En Jezus antwoordde hem: Het eerste van alle geboden is: Luister, Israël! De Heere, onze God, de Heere is één. En u zult de Heere, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht. Dit is het eerste gebod. En het tweede, hieraan gelijk, is dit: U zult uw naaste liefhebben als uzelf. Er is geen ander gebod groter dan deze.

MARKUS 12:29-31

Wat hier interessant aan is, is dat Jezus die twee geboden uitkoos en dat deze wetgeleerde, kennelijk bij een andere gelegenheid, onafhankelijk tot de conclusie kwam dat hij ook zo zou samenvatten wat er in de wet staat. Het is ook interessant om op te merken dat deze geboden helemaal niet in de Tien Geboden staan. Het ene staat in Deuteronomium en het andere in Leviticus. Geen van beide staat in de Tien Geboden. Het is dus opvallend dat een Joodse wetgeleerde een vers uit Deuteronomium en een vers uit Leviticus koos die samen de hele plicht van de mens zo goed samenvatten, en dat Jezus Zelf deze gebruikte om die samen te vatten.

Het is mogelijk dat deze wetgeleerde Jezus bij een eerdere gelegenheid precies dit antwoord had horen geven, en dat hij hiermee in wezen uitdrukt dat hij het met Jezus eens is. We weten niet of deze man onafhankelijk van Jezus tot hetzelfde antwoord kwam dat Jezus gaf, of dat het niet zo onafhankelijk was. Misschien was hij een leerling van Jezus geweest, had hij Hem geobserveerd en geluisterd wanneer Jezus met mensen sprak, en had hij Jezus deze twee geboden ook horen aanwijzen als de kern van de Wet en de Profeten. Dat kunnen we echt niet zeggen. Maar het kan zijn dat hij Jezus dit had horen zeggen en het met Hem eens was.

De wetgeleerde die Jezus dit inderdaad vroeg en dit antwoord kreeg, een gebeurtenis die elders staat, naar ik meen in Markus, reageerde trouwens op Jezus toen Jezus dit antwoord gaf. Hij zei:

En de schriftgeleerde zei tegen Hem: Juist, Meester, U hebt naar waarheid gezegd dat God één is, en er is geen ander dan Hij. En Hem lief te hebben met heel het hart en met heel het verstand en met heel de ziel en met heel de kracht, en de naaste lief te hebben als zichzelf, is meer dan alle brandoffers en slachtoffers.

MARKUS 12:32-33

De wetgeleerde die Jezus ernaar vroeg en dit antwoord kreeg, was het met Jezus eens. Hij zei:

Tjonge, dat is een goed antwoord, Jezus.

Misschien had deze wetgeleerde Jezus dat goede antwoord eerder horen geven, doordat hij in de menigte stond of er via anderen over hoorde. Toen Jezus hem bij deze gelegenheid vroeg:

Wat staat er in de wet?

kan hij dus gedachten hebben herhaald die hij van Jezus had overgenomen. Voor zover wij weten, kan dat zo zijn geweest. Ik vind het gewoon interessant dat deze man precies diezelfde twee afzonderlijke teksten uit verschillende boeken van de Thora wist te noemen, en precies op dezelfde woorden uitkwam die Jezus gebruikt zou hebben. Er bestaat ook een mogelijkheid dat sommige rabbijnen de wet al tot deze twee uitspraken hadden teruggebracht. Toen Jezus dit antwoord gaf, was Hij het dan niet met hen oneens, maar verwoordde Hij iets wat de betere rabbijnen al hadden gezegd en gaf Hij daar eenvoudigweg Zijn goedkeuring aan. We weten het niet.

Hoe dan ook, ik wijs hierop omdat hij niet uit de Tien Geboden citeert. Hij citeert veel ruimere geboden die samen alle Tien Geboden omvatten, als je deze twee bij elkaar neemt, en, zoals Jezus het verwoordde, de hele Wet en de Profeten.

6

De vraag wie onze naaste is

Toen de man dit zei, zei Jezus tegen hem:

Hij zei tegen hem: U hebt juist geantwoord. Doe dat en u zult leven.

LUKAS 10:28

Maar hij, de wetgeleerde, wilde zichzelf rechtvaardigen en zei tegen Jezus:

En wie is mijn naaste?

Wat betekent het dat hij zichzelf wilde rechtvaardigen? Nou, hij hield duidelijk niet van iedereen, en hij wilde iemand zijn die de wet hield. Hij was een wetgeleerde, en hij had zojuist, in antwoord op Jezus' vraag, erkend dat een van de dingen die je moet

doen om de wet te houden, is dat je je naaste liefhebt als jezelf. Maar er waren waarschijnlijk bepaalde naasten op wie hij niet zo erg gesteld was, zoals de Samaritanen in het naburige gebied, en misschien de naburige tollenaar die verderop in zijn straat woonde, of andere mensen die hem gewoon tegen de haren instreken en die hij niet mocht.

Hij beseftte dat hij niet van iedereen hield, en hij wilde zichzelf niet veroordelen. Hij wilde een manier vinden om zijn bestaande houding te rechtvaardigen: 'Ik houd niet van iedereen, maar volgens mij kan dat gerechtvaardigd worden als we "naaste" maar beperkt genoeg definiëren. Ik houd wel van mijn naasten: de mensen die denken zoals ik, die dezelfde maatschappelijke positie hebben als ik, de mensen die bij mij in de buurt wonen. Van die mensen houd ik. Maar als ik de definitie van "naaste" verder moet uitbreiden, ben ik hier misschien niet zo goed in.'

Hij wilde de definitie zo beperkt mogelijk houden, zodat hij ongetwijfeld zijn eigen beperkingen in zijn liefde kon rechtvaardigen. Dus om zichzelf te rechtvaardigen zegt hij: 'Nou, wie is mijn naaste? Ik moet mijn naaste liefhebben, maar kunnen we dat wat nauwkeuriger bepalen? Wie moet ik als mijn naaste beschouwen?' Want wie er in het antwoord op die vraag ook wordt aangewezen, dat is degene die hij moet liefhebben.

7

De gelijkenis van de barmhartige Samaritaan

En dus antwoordde Jezus en zei:

Jezus antwoordde en zei: Een man ging van Jeruzalem naar Jericho en viel in de handen van rovers, die hem de kleren uittrokken, hem daarbij slagen toedienden en hem bij hun vertrek halfdood lieten liggen.

LUKAS 10:30

Dat bergachtige gebied tussen Jeruzalem en Jericho is heel ruig. In veel woeste gebieden wachtten rovers gewoon reizigers op, sloegen hen in elkaar, doodden hen misschien zelfs, en namen hun bezittingen mee. Dat was vroeger een heel algemeen gevaar. Als je over de meeste wegen ook maar enigszins ver reisde — en van Jeruzalem naar Jericho is het niet zo ver, maar het gebied is bergachtig en rotsachtig — kon iemand zich gemakkelijk verbergen en iemand beroven zonder dat mensen op enige afstand hem konden zien. Dit was niet ongevoel. De situatie was heel typerend.

Toevallig kwam er een priester langs diezelfde weg, en toen hij hem zag, ging hij aan de overkant voorbij. Evenzo ging ook een Leviet, toen hij op die plek kwam en hem zag, aan de overkant voorbij.

LUKAS 10:31-32

Maar een Samaritaan die op reis was, kwam in zijn buurt, en toen hij hem zag, was hij met innerlijke ontferming bewogen. Hij ging naar hem toe, verbond zijn wonden en goot er olie en wijn op. Hij tilde hem op zijn eigen rijdier, bracht hem naar een herberg en verzorgde hem. De volgende dag gaf hij twee denarii aan de herbergier en zei: Zorg voor hem. Wat u verder nog uitgeeft, zal ik u vergoeden wanneer ik terugkom. Wie van deze drie denkt u dat de naaste geweest is van hem die in handen van de rovers gevallen was?

LUKAS 10:33-36

En de wetgeleerde zei:

En hij zei: Degene die hem barmhartigheid bewezen heeft. Jezus zei tegen hem: Ga heen en doet u evenzo.

LUKAS 10:37

Toen zei Jezus tegen hem:

Ga en doe hetzelfde.

8

De priester en Leviet lopen voorbij

Nu is dit verhaal zo bekend dat het hier niet opnieuw verteld of uitgelegd hoeft te worden. Volgens mij is het beeld duidelijk. Van de man die in de handen van rovers viel, wordt aangenomen dat hij Joods is. Dat is belangrijk, want als hij bijvoorbeeld een Samaritaan was, zou het niet verrassend zijn dat de priester en de Leviet hem voorbijliepen en dat de Samaritaan hem hielp.

De aanname is dat iemand die Jeruzalem verlaat, negen van de tien keer een Jood zal zijn. Dat is de aanname. Dit is een Joodse man, en het zijn zijn eigen volksgenoten, zijn eigen godsdienstige leiders, die hem zonder hulp achterlaten.

Misschien kwam dat doordat zij zich zorgen maakten over hun godsdienstige plichten. Hij zag er tenslotte dood uit. Hij zat onder het bloed. Als Joden met bloed in aanraking kwamen, zouden ze onrein zijn. Als ze een dood lichaam aanraakten, zouden ze onrein zijn. Om hun ceremoniële reinheid te behouden en hun priesterlijke en Levitische taken bij de tempel te kunnen blijven uitvoeren, wilden ze zich niet verontreinigen.

In dit geval zouden ze opnieuw hetzelfde soort verkeerde prioriteiten laten zien dat Jezus veroordeelde toen Hij hun erop wees dat David de ceremoniële wet had overtreden door de toonbroden te eten, maar dat dit geoorloofd was omdat er verzachtende omstandigheden waren. Welnu, wanneer je iemand ziet die in de handen van rovers is gevallen en halfdood, of misschien zelfs dood is, dan zijn dat verzachtende omstandigheden. Voor een ander mens zorgen is voor God belangrijker dan ceremoniële nauwgezetheid.

Want Ik vind vreugde in goedertierenheid en niet in offer, in kennis van God meer dan in brandoffers!

HOSEA 6:6

is een vers uit het Oude Testament dat Jezus in Mattheüs tweemaal tegen de Farizeeën aanhaalde, omdat zij ceremoniële kwesties belangrijker vonden dan het tonen van barmhartigheid.

Hier zijn een priester en een Leviet, uitstekende voorbeelden hiervan. Naar alle waarschijnlijkheid proberen ze hun ceremoniële reinheid te bewaren. Misschien handelen ze in bepaalde opzichten ook uit eigenbelang. Misschien zijn ze bang dat het hier wemelt van de rovers. 'Ik moet hier zo snel mogelijk doorheen en niet langzamer gaan lopen om te proberen deze man te helpen. Misschien zijn ze nog in de buurt.' Wie weet wat ze verder dachten? Waar het om gaat, is dat ze niets deden, terwijl ze dat wel hadden moeten doen.

9

De Samaritaan toont opofferende barmhartigheid

Ze worden tegenover een andere man geplaatst die geen godsdienstig leider is, niet eens de juiste godsdienst heeft en zelfs niet tot het juiste volk behoort. Hij is een Samaritaan. Hij heeft de verkeerde godsdienst, behoort tot het verkeerde volk en is bijzonder aanstootgevend voor de Joodse luisteraar, vooral voor een wetgeleerde zoals degene met wie Jezus sprak. Een Samaritaan zou iemand zijn van een rivaliserende godsdienst, die de geldigheid van alles waar deze wetgeleerde voor staat verwerpt, en daarom een heiden en een slecht mens is.

Toch komt deze Samaritaan langs. Jezus introduceert hem met de volgende woorden:

Maar een Samaritaan die op reis was, kwam in zijn buurt, en toen hij hem zag, was hij met innerlijke ontferming bewogen. En hij ging naar hem toe, verbond zijn wonden en goot er olie en wijn op. Hij tilde hem op zijn eigen rijdier, bracht hem naar een herberg en verzorgde hem.

LUKAS 10:33-34

moet alleen al het noemen van de Samaritaan bepaalde gevoelens hebben opgeroepen bij de Joodse toehoorder, en vooral bij de wetgeleerde. Maar die Samaritaan had medelijden met hem en deed wat hij kon.

Jezus geeft veel bijzonderheden. Hij zette hem op zijn rijdier. Hij waste zijn wonden. Hij bracht hem naar de herberg. Hij vertelt zelfs hoeveel geld de man gaf en dat hij terug zou komen om meer te betalen. Deze bijzonderheden lijken betrekkelijk overbodig om het algemene punt duidelijk te maken dat deze man hem hielp, terwijl de anderen dat niet wilden doen. Maar door al deze dingen te benadrukken, laat Hij de luisteraar kennelijk stilstaan bij het hele proces: jezelf ongemak bezorgen, jezelf tot op zekere hoogte verarmen en je er zelfs voor langere tijd toe verbinden deze man te helpen. 'Als het bedrag dat ik tot nu toe heb gegeven niet genoeg is, zal ik later meer betalen.' Dit onderstreept hoe ver deze man bereid was te gaan om praktische barmhartigheid te tonen aan iemand die hulp nodig had.

10

Wie zich als een naaste gedraagt

Het is interessant, want aan het einde zei Jezus:

Wie van deze drie denkt u dat de naaste geweest is van hem die in handen van de rovers gevallen was?

LUKAS 10:36

De man had gevraagd:

Wie is mijn naaste?

Dat wil zeggen: 'Wie moet ik liefhebben?' In de gelijkenis zou je denken dat de man die in de handen van rovers viel, de naaste is die liefde en hulp nodig heeft. Maar Jezus vraagt niet wie de man als zijn naaste beschouwde, maar welke man een naaste was. Die persoon stelde zich op als een naaste.

Volgens veel definities zou de Samaritaan geen naaste zijn. Hij komt uit een buurland, maar hij is geen naaste in de zin van iemand die dichtbij staat. Hij heeft niet eens hetzelfde geloof, hetzelfde burgerschap of dezelfde nationaliteit. Hij staat in geen enkel opzicht dichtbij. In elk opzicht is hij geen naaste, behalve volgens de meest algemene en ruime definitie: hij deelt deze planeet met ons. In die betekenis bedoelt Jezus het.

Deze Samaritaan beschouwde zichzelf als een naaste van deze man die hulp nodig had. Dat wil zeggen: als de Samaritaan zich liet leiden door het gebod „U zult uw naaste liefhebben als uzelf”, dan rekende hij die Jood tot zijn naasten en had hij hem lief zoals hij zichzelf zou liefhebben. Hij deed voor hem wat hij zelf zou willen dat iemand voor hem deed.

Met andere woorden, Jezus zegt: ‘Je wilt weten wie je naaste is, wie je moet liefhebben? Zo ongeveer iedereen.’ De Samaritaan gedroeg zich als een naaste en nam hier zijn verantwoordelijkheid als naaste.

Het is interessant dat de wetgeleerde niet zei: ‘De Samaritaan.’ Volgens mij kon hij het niet opbrengen om dat woord zelfs maar in positieve zin uit te spreken. Jezus zegt: ‘Wie is hier de goede man?’ Hij durft niet te zeggen: ‘De Samaritaan.’ Hoe zou hij ooit kunnen zeggen dat een Samaritaan een goed mens was? Hij zegt:

En hij zei: Degene die hem barmhartigheid bewezen heeft. Jezus zei tegen hem: Ga heen en doet u evenzo.

LUKAS 10:37

Degene die hem barmhartigheid bewees. Dat was een Samaritaan, maar dat wil hij niet zeggen. Het is duidelijk dat hij antwoord moet geven, en de barmhartigheid kwam tot uiting in de vriendelijke daden die werden verricht.

11

Iedereen als onze naaste liefhebben

Jezus zei:

Ga en doe hetzelfde.

Met andere woorden, je hoort je naaste lief te hebben als jezelf. Doe het op deze manier. Zo doe je dat. Je maakt geen onderscheid naar de persoon. Je besluit niet dat iemand niet genoeg op jou lijkt. Zijn afkomst, zijn godsdienst, zijn cultuur en zelfs zijn postcode liggen niet dicht genoeg bij die van jou om hem een naaste te noemen. Maar dat is hij wel, en je moet hem als een naaste beschouwen. Er zou niemand mogen zijn van wie je denkt dat hij te ver van je afstaat om medelijden met hem te hebben, als je de gelegenheid hebt hem te helpen.

Dit beginsel is natuurlijk de reden waarom christenen door de hele geschiedenis heen meer liefdadigheidshulp naar Afrika, naar tsunamislachtoffers verspreid over het land en naar andere plaatsen in de wereld hebben gestuurd dan enige andere groep ooit heeft gedaan. Christenen begrijpen dat de hele wereld onze buurt is. Iedereen die daarin leeft liefhebben en hun mededogen, trouw en barmhartigheid tonen, is wat het betekent om je naaste lief te hebben als jezelf, zelfs als hij niet iemand is die dichtbij je staat.

Paulus ging langs de gemeenten van de heidenen, die aan de overkant van de Middellandse Zee, gezien vanuit Israël, lagen. Hij zamelde geld in voor de arme heiligen in Jeruzalem. De meeste heidenen die bijdroegen om de arme heiligen in Jeruzalem te helpen, waren waarschijnlijk nooit in Jeruzalem geweest, kenden niemand uit Jeruzalem en zouden misschien nooit enig contact met hen hebben. Ze bevonden zich eerlijk gezegd in een ander deel van de wereld. Maar Paulus gaf aan dat de christenen uit de heidenen heel vrijgevig waren en graag wilden helpen met de bediening aan de heiligen in Jeruzalem. Dit is eenvoudigweg de christelijke houding die Jezus aanbeveelt.

De Joden hadden die houding niet, omdat ze racistisch waren, tegen mensen van een andere godsdienst waren en vooral tegen de Samaritanen waren. Dit was dus een behoorlijke terechtwijzing voor een vrome Jood die erkende dat het zijn plicht was zijn naaste lief te hebben als zichzelf, maar die niet werkelijk stond te popelen om dat volgens Gods definities te doen.

12

Gods liefde voor ieder mens

We moeten ook beseffen dat verhalen als dit ons enige informatie geven over Jezus' begrip van God, want het is de bedoeling dat we mensen liefhebben omdat God hen liefheeft. Het is niet de bedoeling dat we hen meer of minder liefhebben dan God. Het is de bedoeling dat we hen liefhebben zoals God dat doet. God is hierin ons voorbeeld. Aangezien dat zo is, moeten we zeggen dat God op deze Samaritaan lijkt. Hij lijkt niet op de priester en de Leviet.

Iemand had het over het calvinisme en over de manier waarop God in het calvinisme anders is dan elders. Volgens mij komt het vooral hierop neer: de God van het calvinisme heeft niet iedereen in gelijke mate lief. Hij heeft sommigen lief, terwijl Hij ziet dat anderen net zozeer in nood verkeren als degenen die Hij liefheeft, en Hij hen niet genoeg liefheeft om iets voor hen te doen. Oudere calvinisten zeiden dat God sommigen voorbestemt om behouden te worden en sommigen voorbestemt om verdoemd te worden. Moderne calvinisten zeggen liever niet dat God sommigen voorbestemt om verdoemd te worden, maar ze moeten zeggen dat Hij degenen die Hij niet uitverkiest, voorbijgaat. Sommigen heeft Hij genoeg lief om hen te behouden. De rest verdoemt Hij niet, maar Hij gaat hen voorbij. Hij doet voor hen niet hetzelfde, wat erop neerkomt dat Hij is als de priester of de Leviet in dit verhaal. Hij ziet mensen die dringend behouden moeten worden, die grote schade hebben geleden door de vijand en nog meer gevaar tegemoetgaan. Hij kan iets voor hen doen, maar Hij gaat aan de overkant van de weg aan hen voorbij.

Dit is geen beeld van God dat Jezus zou onderschrijven. Natuurlijk spreekt Hij hier niet over Gods gedrag. Hij spreekt over het onze. Maar ons gedrag moet een afspiegeling zijn van Gods gedrag, of andersom. Het is de bedoeling dat we Gods gedrag navolgen. In Efeze, hoofdstuk 5, vers 1 en 2, staat:

Wees dan navolgers van God, als geliefde kinderen, en wandel in de liefde, zoals ook Christus ons liefgehad heeft en Zichzelf voor ons heeft overgegeven als een offergave en slachtoffer, tot een aangename geur voor God.

EFEZE 5:1-2

enzovoort. Het is de bedoeling dat we God navolgen. Het is de bedoeling dat we God imiteren, in het bijzonder door in liefde te wandelen zoals Christus dat heeft gedaan.

Je naaste liefhebben, waarop deze gelijkenis nader ingaat, houdt eigenlijk in dat van ons wordt verwacht dat we liefhebben zoals God dat doet. Dat betekent dat de manier waarop Jezus ons leert lief te hebben, de manier is waarop God volgens Hem liefheeft en waarop Hij Zelf liefheeft. Het is de bedoeling dat we liefhebben zoals Hij ons heeft liefgehad en dat we God navolgen. Hier hebben we dus niet alleen een beeld van de christelijke plicht om alle mensen lief te hebben, maar in zekere zin ook een verklaring dat God alle mensen liefheeft en alle mensen zou behouden. Hij zou zeker niet aan hen voorbijgaan zonder alles te doen wat Hij kan voor mensen die zozeer in nood verkeren.

Johannes zei in 1 Johannes, hoofdstuk 3, vers 16 en 17:

Hieraan leerden wij de liefde kennen, dat Hij voor ons Zijn leven heeft gegeven. Ook wij moeten voor de broeders het leven geven. Wie dan de goederen van de wereld heeft, en zijn broeder gebrek ziet lijden, maar zijn hart voor hem toesluit, hoe kan de liefde van God in hem blijven?

1 JOHANNES 3:16-17

Het is heel duidelijk dat de liefde die God toont, de liefde is die wij geacht worden na te volgen. Maar als je iemand in nood ziet en hem kunt helpen, maar dat niet doet, dan heb je de liefde van God niet. Dat wil zeggen: Gods liefde is niet zoals die van jou. Zijn liefde zou Zijn hart niet sluiten voor degenen die Hij in nood ziet en die Hij kan helpen.

Als iemand zegt: ‘Waarom behoudt God dan niet gewoon iedereen, als Hij iedereen op die manier liefheeft?’ Ik weet zeker dat Hij dat zou doen als Hij het kon. Zoals ik het begrijp, zal God iedereen behouden die Hij kan behouden. Maar daarvoor is enige instemming van hun kant nodig, want behoud is een relatie en een eenzijdige relatie die werkelijk een relatie is, bestaat niet. Beide partijen moeten erbij betrokken zijn. God is er klaar voor. Nu is het aan de mens om te reageren en er ook klaar voor te zijn die relatie aan te gaan. God behoudt iedereen die Hij kan behouden. Maar als behoud betekent dat je een relatie aangaat, kun je uiteraard alleen een relatie aangaan met mensen die ermee instemmen een relatie met je aan te gaan. Daarom worden sommigen niet behouden — op dit moment niet. Sommigen die nu niet behouden zijn, zullen later behouden worden, wanneer ze zover komen dat ze ermee instemmen zo’n relatie aan te gaan.

13

Maria en Martha ontvangen Jezus

Vers 38:

Het gebeurde, toen zij onderweg waren, dat Hij in een dorp kwam. En een vrouw van wie de naam Martha was, ontving Hem in haar huis. En zij had een zuster die Maria heette, die ook aan de voeten van Jezus zat en naar Zijn woord luisterde. Maar Martha was druk bezig met bedienen. Nadat zij erbij was komen staan, zei zij: Heere, trekt U het Zich niet aan dat mijn zuster mij alleen laat bedienen? Zeg toch tegen haar dat zij mij helpt.

LUKAS 10:38-40

Jezus antwoordde en zei tegen haar: Martha, Martha, u bent bezorgd en maakt u druk over veel dingen. Slechts één ding is nodig. Maria heeft het goede deel uitgekozen, dat niet van haar zal worden afgenomen.

LUKAS 10:41-42

Maria en Martha worden in de Schrift niet op veel plaatsen samen genoemd. We lezen op ongeveer twee of drie plaatsen over hen, en meestal zijn het korte verhalen. Maar heb je niet het gevoel dat je hen kent? Het is werkelijk verbazingwekkend hoe je met zo weinig woorden zo'n duidelijk beeld van mensen kunt krijgen. De Schrift doet dat zo goed, niet alleen bij hen, maar ook bij andere mensen: Nicodemus, de vrouw bij de bron en de rijke jongeman. Je leest een paar zinnen over hen en denkt: 'Ik ken deze persoon. Deze persoon voelt vertrouwd. Het is alsof ik hen daar voor me kan zien.' De verhalen zijn zo echt en zo beeldend, en de personages zijn zo levensecht. Ze zijn levensecht omdat het echte personen waren. Ik vind het altijd verbazingwekkend dat alleen al deze korte perikoop me het gevoel geeft dat ik deze vrouwen ken.

Natuurlijk zijn er nog een paar andere gedeeltes. Zo is er het moment waarop hun broer Lazarus — het gaat om diezelfde twee vrouwen — stierf en Jezus niet was gekomen om te helpen. Ze zijn er allebei ontstemd en ontmoedigd over. Wanneer Jezus eraan komt, verlaat Martha het huis waar de rouwenden zijn en gaat zij als eerste naar buiten om met Jezus te spreken. Maria zit in huis en gaat pas wanneer er later een boodschapper komt die zegt:

En na dit gezegd te hebben ging zij weg en riep Maria, haar zuster, onopgemerkt en zei: De Meester is er en Hij roept u.

JOHANNES 11:28

Dan gaat ze. Deze vrouwen hebben gewoon iets bijzonders.

14

Maria luistert en begrijpt Jezus

Dit is ook de Maria die bij een andere gelegenheid, toen Jezus in haar huis was, een albasten kruik met parfum brak en het parfum over Jezus' hoofd uitgoot. Zij begreep wat er gebeurde. Niemand anders begreep dat. Zelfs de discipelen begrepen niet wat er gebeurde. Jezus zei:

Maar Jezus zei: Laat haar met rust. Waarom valt u haar lastig? Zij heeft een goed werk aan Mij verricht. Zij heeft gedaan wat zij kon en Mijn lichaam bij voorbaat gezalfd met het oog op Mijn begrafenis.

MARKUS 14:6-8

Zij was de enige aanwezige die begreep dat Hij zou sterven en begraven zou worden. Daarom kwam ze naar Hem toe en zalfde Hem. De anderen hadden geen idee. Hoe kwam dat? Zij was kennelijk iemand die de gewoonte had om, wanneer zij maar de kans kreeg, aan de voeten van Jezus te zitten.

Deze vrouwen woonden met hun broer Lazarus in Bethanië. Hier wordt gezegd dat het Martha's huis was. Van een ander verhaal dat zich in Martha's huis afspeelt, zegt een van de evangeliën dat het plaatsvond in het huis van Simon de melaatse. We weten dat Lazarus, Maria en Martha kennelijk bij elkaar woonden, en blijkbaar woonde Simon de melaatse daar ook. Omdat het Martha's huis was, was Simon de melaatse waarschijnlijk haar man.

We weten niets over Simon de melaatse, behalve dat dit zijn huis was. Het feit dat hij een melaatse wordt genoemd, betekent vrijwel zeker dat hij van melaatsheid genezen was, tenzij hij nog steeds ergens anders woonde. Met andere woorden, als hij nog steeds melaats was, zou hij niet thuis zijn. Het is mogelijk dat Martha's man melaats was en niet thuis was, maar waarschijnlijker is het dat hij een melaatse was die Jezus had genezen. Misschien is dat een verhaal waarover we niet hebben gelezen, maar

vormde het de achtergrond van de relatie die Jezus met dit gezin had: de man van het gezin was melaats geweest, Jezus had hem genezen en Martha stelde haar huis daarna altijd gastvrij open voor Jezus en de discipelen wanneer zij in de omgeving waren.

Het is vrijwel zeker dat Jezus tijdens de lijdensweek elke nacht in dit specifieke huis doorbracht. De Bijbel zegt namelijk dat Hij in Jeruzalem predikte en vervolgens iedere avond naar Bethanië ging, dat twee mijl verderop op de hellingen van de Olijfberg ligt, en daar overnachtte. Dit is vrijwel zeker de plaats waar Hij verbleef. Deze mensen waren goede vrienden van Jezus. We hebben geen aanwijzing dat ze ooit met Hem meetrokken, en ook niet dat dit van hen werd gevraagd. We hebben geen aanwijzing dat Jezus hen riep om hun huis te verlaten en Hem te volgen, maar het waren duidelijk echte discipelen.

15

Martha's drukte tegenover Maria's aandacht

Vooral Maria luisterde graag en wilde graag leren. Wanneer Jezus daar was, vergat zij al haar andere taken. Ze was door Hem geboeid en hing aan Zijn lippen. Dat is misschien de reden waarom zij op een later moment wist dat Hij zou sterven, terwijl niemand anders dat wist. Zij zalfde Hem voor Zijn begrafenis toen alle anderen geen idee hadden wat er gebeurde. Ze luisterde meestal, en kennelijk luisterde ze met veel aandacht. Omdat ze geen slechte vrouw was, weet ik zeker dat ze normaal gesproken gewend was om samen met haar zus te bedienen en de hele last niet op Martha's schouders te laten rusten.

Dat Maria nu niet bediende, kwam misschien doordat zij Jezus' prioriteiten kende. Ze kende die doordat ze luisterde. Martha deed wat een gastvrouw altijd zou doen. Ze deed niets verkeerd. Ze deed wat iedere gastvrouw zou doen wanneer er gasten in huis zijn. Je bedient hen. Je maakt eten. Je bedient je gasten. Je zorgt dat ze zich thuis voelen. Maar het werd haar te veel. Ze had dertien of meer gasten in huis en deed het werk alleen. Ze had een volwassen zus die lichamelijk prima in staat was om te helpen en die volgens haar ook hoorde te helpen. Het maakte haar natuurlijk wat knorrig dat Maria niet evenveel werk deed als zij.

Misschien is dat niet alleen een les voor mensen die geneigd zijn Martha's te zijn, zoals we dat tegenwoordig zeggen. Het is ook een les voor christenen in het algemeen, wanneer ze bezig zijn te doen wat ze horen te doen en zich afvragen: 'Waarom doet die ander niet wat die hoort te doen?' Misschien zijn we te kritisch op iemand anders omdat diegene niet doet wat wij doen en waarvan wij vinden dat diegene het ook zou moeten doen.

16

Luisteren vóór dienen en oordelen

Maar Maria deed natuurlijk wat zij hoorde te doen, en Jezus maakte dat heel duidelijk. Maria heeft het juiste gekozen. Martha, jij bent degene die zich druk maakt om allerlei dingen en die bezorgd en ongerust is over veel dingen. Ik weet zeker dat dit een vriendelijke terechtwijzing was, want Martha probeerde alleen maar een goede gastvrouw te zijn. En Jezus kon daar beslist niet boos om zijn. Maar Hij zei: „Je mist hier iets. Je denkt dat je, wanneer Ik aankom, weet wat Ik wil dat je doet. Dus ga je daarmee aan de slag zonder te luisteren en erachter te komen of dat werkelijk is wat Ik wil. Je neemt aan dat Ik net als iedereen ben en dat het Mij om eten gaat. Dat het Mij erom gaat bediend te worden. Je hebt niet genoeg naar Mij geluisterd om erachter te komen wat Mijn prioriteiten zijn. Maria luistert. Maria kent Mijn prioriteiten. Zij weet dat Ik liever heb dat jij hier aan Mijn voeten zit dan dat je Mij eten brengt. Zij weet dat Mij dienen niet het enige is wat Ik wil dat je doet. Ik wil ook dat je naar Mij luistert.”

Ik weet zeker dat Maria, terwijl zij naar Jezus luisterde, zou zijn opgestaan om het te gaan doen als zij iets had gehoord waaruit bleek dat Hij wilde dat zij iets deed. Maar Jezus vond het minder belangrijk dan veel andere gasten om bediend te worden. Martha was een goede gastvrouw, maar zij deed gewoon automatisch wat volgens haar het juiste was om te doen. Zij had niet afgewacht of wat zij deed haar Gast werkelijk goeddeed en werkelijk was wat Hij wilde. Maria was in deze situatie veel aangenamer voor Jezus, omdat zij werkelijk beseftte: „Ik moet niet alleen doen wat Hij wil. Ik moet luisteren en erachter komen wat Hij wil.”

Ook bij het dienen van God kunnen we gemakkelijk die houding hebben. We kunnen gewoon aannemen dat we weten wat er gedaan moet worden en ermee beginnen. Misschien is het inderdaad wat er gedaan moet worden. Misschien leidt God ons. Maar als we merken dat iemand anders het niet doet en wij vinden dat die persoon het wel zou moeten doen, is het eigenlijk niet aan ons. Zoals Paulus in Romeinen 14 zei:

Wie bent u, dat u de huisslaaf van een ander oordeelt? Of hij staat of valt, gaat alleen zijn eigen heer aan. Hij zal echter staande gehouden worden, want God is bij machte hem staande te houden.

ROMEINEN 14:4

Iedereen is Gods dienaar en legt rechtstreeks aan God verantwoording af over zijn gehoorzaamheid.

Het was niet zo dat Maria zondigde. Als Maria werkelijk zonden beging, zou een bepaalde vorm van terechtwijzing op zijn plaats zijn geweest. Maria deed niets slechts. Zij deed alleen niet zoveel dingen als Martha goed vond. Jezus zegt in feite: „Je maakt je zorgen over een heleboel dingen. Je wordt in allerlei verschillende richtingen getrokken. Daarom wordt het je te veel en daarom raak je geïrriteerd op je zus. Maar in werkelijkheid doet Maria dat ene wat echt gedaan moet worden.”

Wat is dat? Hij zegt eigenlijk niet wat dat ene is. We moeten het gewoon afleiden. Zij luisterde naar Hem, en daarmee was zij Hem niet ongehoorzaam. Zij wachtte om erachter te komen wat Hij wilde. Zij leerde Hem kennen. Zij leerde Hem steeds beter kennen. Zij hing aan ieder woord dat Hij sprak. Zij leefde niet alsof een mens alleen van brood leeft, maar naar het woord:

Maar Hij antwoordde en zei: Er staat geschreven: De mens zal niet van brood alleen leven, maar van elk woord dat uit de mond van God komt.

MATTHEÛS 4:4

In zekere zin hechtte zij meer waarde aan gemeenschap met Hem dan aan voor Hem werken. Niet dat zij niet voor Hem zou werken. Maar God leek er meer waarde aan te hechten dat zij die relatie ontwikkelde dan dat zij onwetend bleef over wat Hij belangrijk vond en alleen deed wat de maatschappij en de cultuur haar voorschreven.

Dat was wat Martha deed. Maria deed iets beters. Hij zegt: „Ik ga haar dat niet afnemen. Ik ga haar niet zeggen dat ze naar de keuken moet gaan. Zij doet wat juist is. Ik ga haar dat voorrecht waarvan zij nu geniet niet afnemen. Dat zal haar niet worden afgenomen.”

17

De discipelen vragen om gebedsonderwijs

Hoofdstuk 11:

En het gebeurde, toen Hij ergens aan het bidden was, dat een van Zijn discipelen tegen Hem zei, toen Hij ophield: Heere, leer ons bidden, zoals ook Johannes zijn discipelen geleerd heeft.

LUKAS 11:1

We lezen niets over Johannes die zijn discipelen onderwijs gaf. Dat moet een van de onderdelen van Johannes' leerplan voor zijn discipelen zijn geweest: hun leren hoe ze moesten bidden. Deze discipelen, of misschien sommigen van hen, waren eerder discipelen van Johannes geweest en hadden misschien zelfs van Johannes geleerd hoe ze moesten bidden. Maar nu wilden ze liever leren hoe Jezus bad. Ze zagen Hem bidden. Hij had gebeden. Dat is wat ons hier wordt verteld. Hij bad op een bepaalde plaats, en toen Hij ophield... Zegt de Bijbel niet:

Bid zonder ophouden.

1 THESSALONICENZEN 5:17

Maar Jezus bad, en daarna hield Hij op.

Sommige mensen denken dat je dag en nacht hoort te bidden, en dat is niet altijd echt praktisch.

„Zonder ophouden” is een uitdrukking die een paar keer wordt gebruikt. Ze wordt gebruikt in 1 Thessalonicenzen 5. Paulus zegt dat je zonder ophouden moet bidden. Paulus zegt in Romeinen 1 ook tegen de Romeinen:

Ik denk zonder ophouden aan u in mijn gebeden.

ROMEINEN 1:9

Dat betekent niet: ik bid dag en nacht. Het betekent: ik houd niet op voor jullie te bidden. Ik bid niet één keer voor jullie om jullie daarna van mijn gebedslijst of uit mijn gebedszorgen te schrappen. Ik bid regelmatig, zonder daarmee op te houden. Natuurlijk bid ik niet voor jullie terwijl ik slaap. Op een gegeven moment moet je ophouden met bidden. Mijn gebedsleven bestaat niet alleen uit wat ik elk uur doe. Het bestaat uit wat ik gedurende mijn hele leven doe. En ik houd niet op voor jullie te bidden alleen omdat ik al een tijd bid en geen resultaten heb gezien. Ik schrap jullie niet van mijn lijst van mensen en zaken waarvoor ik bid. Ik blijf voor jullie bidden. Maar als het gaat om afgebakende perioden waarin je werkelijk tijd aan gebed besteedt, dan houd je daar natuurlijk tijdelijk mee op.

Jezus hield bij deze gelegenheid op met bidden. Ongetwijfeld was het Zijn bidden dat de aanleiding vormde voor de vraag: „Wij willen leren bidden zoals U bidt.” Er moet een bepaald verschil zijn geweest tussen de manier waarop Johannes bad en de manier waarop Jezus bad. Dat is ook heel begrijpelijk. Jezus was de Zoon van de Vader en had met Hem een gemeenschap die Johannes en andere profeten vóór Hem nooit op die bijzondere manier hadden ervaren. Jezus noemde God bijvoorbeeld altijd Abba, of Vader. De meeste Joden deden dat niet. Naar alle waarschijnlijkheid deed Johannes de Doper dat ook niet. Het kan zelfs juist dit kenmerk zijn geweest — dat Jezus tot God sprak zoals een zoon tot een vader spreekt — waardoor Zijn gebeden zo kenmerkend waren, zelfs zo onderscheidend, zelfs zo anders dan de gebeden van Johannes de Doper.

We weten dat sommige van deze discipelen eerst discipelen van Johannes de Doper waren geweest voordat ze Jezus volgden. Dat weten we uit Johannes 1. Het is dus mogelijk dat zelfs de discipel die deze vraag stelde, wie het ook was, van Johannes de Doper had leren bidden. Maar toen hij Jezus nu hoorde bidden, zei hij: „Ik zou graag willen kunnen bidden zoals Hij. Wilt U ons leren bidden zoals U bidt, net zoals Johannes de Doper zijn discipelen leerde bidden?”

En inderdaad, het eerste wat Jezus zei, was:

18

Bidden tot God als eerbiedige Vader

Hij zei tegen hen: Wanneer u bidt, zeg dan: Onze Vader, Die in de hemelen zijt. Uw Naam worde geheiligd. Uw Koninkrijk kome. Uw wil geschiede, zoals in de hemel, zo ook op de aarde.

LUKAS 11:2

Met andere woorden, het eerste is dat je met God moet spreken alsof Hij je Vader is. Niet alsof Hij een afstandelijke vorst is en jij een lijfeigene die niet erg nauw bij Zijn belangen betrokken is, maar die misschien Zijn arm moet omdraaien of Hem moet smeken en uitstekende redenen moet aanvoeren waarom Hij Zich om jouw behoeften zou moeten bekommeren. Een vader bekommert zich van nature om de behoeften van zijn kinderen, en met die veronderstelling moet je tot God komen. Je komt tot een Vader. Je komt niet tot Zeus op de Olympus, waar hij op de een of andere manier in een ander rijk woont. Hij behoort tot een andere soort. Hij geeft niet om je. God is je Vader.

Dat was iets unieks in het onderwijs van Jezus. De rabbijnen leerden dat niet. Het heeft natuurlijk bijzondere gevolgen voor het gebed. Op een andere plaats zei Jezus:

Of is er iemand onder u die zijn zoon een steen zal geven, als hij om brood vraagt? Of als hij hem om een vis vraagt, zal hij hem een slang geven?

MATTHEÛS 7:9-10

Hij zei:

Als u, die slecht bent, uw kinderen dan goede gaven weet te geven, hoeveel te meer zal uw Vader, Die in de hemelen is, goede gaven geven aan hen die tot Hem bidden.

MATTHEÛS 7:11

In feite gaat Jezus vrijwel onmiddellijk daarna, hier in vers 13, hetzelfde punt maken.

Hier leert Jezus hun bidden. Dit gebed dat Hij hun leert bidden, is natuurlijk hetzelfde gebed dat we in Mattheüs 6 lezen, in de Bergrede. Het is mogelijk dat Mattheüs, die dingen naar onderwerp bijeenbracht, het gebed dat bij deze gelegenheid werd onderwezen, heeft genomen en in zijn uitgebreide Bergrede heeft ingevoegd. Het is ook mogelijk dat Jezus dit bij een andere gelegenheid had onderwezen, en het kan nooit kwaad iets meer dan één keer te zeggen. Hoe vaak heb je preken over hetzelfde onderwerp gehoord en beseft: „Ja, dat was ik vergeten. Het is goed dat ik die preek heb gehoord. Ik wist dat. Ik had dat gehoord. Maar ik was het vergeten”? Jezus onderwijst het hun hier dus misschien opnieuw.

Bidt u dan zo: Onze Vader, Die in de hemelen zijt. Uw Naam worde geheiligd.

MATTHEÛS 6:9

Begin zo.

Met andere woorden, je komt met eerbied. Je komt niet op een al te familiale manier, alsof Jezus je maatje is. Je komt met eerbied.

Heilig. U bent verheven. U bent tenslotte onze Vader, maar U bent ook in de hemel. De hemel is boven ons, en Uw Naam moet verhoogd en geheiligd worden. Met dat soort eerbied en toch met dat soort vertrouwdheid tot God komen, dat is het evenwicht dat Jezus leert voor het naderen tot God.

19

Gods Koninkrijk en wil voorop in gebed

De belangrijkste dingen eerst:

Uw Koninkrijk kome. Uw wil geschiede, zoals in de hemel zo ook op de aarde.

MATTHEÛS 6:10

De eerste prioriteit in het gebed is het Koninkrijk van God en Gods wil. Wij zijn veel eerder geneigd te bidden op momenten waarop we zelf een bepaalde behoefte voelen. Het komt zelfs heel vaak voor dat we het gebed verwaarlozen totdat zo'n moment aanbreekt, en dan voelen we: „Ik heb iets nodig.” Het eerste wat ik er dan uitflap wanneer ik bid, is: „Help me. Voorzie in deze behoefte. Genees deze ziekte”, of wat het ook maar is. Wat de crisis ook is, daarvoor zal ik waarschijnlijk het eerst bidden, eenvoudigweg omdat die mij bezighoudt.

Maar gebed kent een andere prioriteit. Eerst komt het smeken tot God om de belangen van Zijn Koninkrijk in de wereld te bevorderen en Zijn wil te doen, zodat door elk gebed dat we bidden Zijn wil op aarde steeds meer werkelijkheid wordt, zoals in de hemel. Dit wijst er heel sterk op dat Gods wil niet automatisch wordt gedaan. Waarom zouden we er anders voor moeten bidden? Gods wil wordt niet altijd gedaan. Maar blijkbaar leert Jezus ons dat Zijn wil vaker zal worden gedaan als we bidden dan wanneer we niet bidden. En we worden geacht ervoor te bidden. Onze gebeden maken deel uit van het proces waardoor de wereld wordt overwonnen, misschien wel het voornaamste deel daarvan: een einde maken aan de heerschappij van de duivel en die vervangen door de heerschappij van God, waarbij Zijn wil wordt gedaan. Dat is wat gebed in de eerste plaats tot stand moet brengen.

20

Gebed om dagelijkse en geestelijke behoeften

Er zijn ondergeschikte zaken, zoals vers 3:

Geef ons elke dag ons dagelijks brood.

LUKAS 11:3

Dat is heel alledaags. En het maakt heel duidelijk dat wij ons weliswaar in de eerste plaats bezighouden met het grote geheel van Gods plan op aarde, het doen van Zijn wil en het overwinnen van alle tegenstand tegen Zijn Koninkrijk, maar dat God ook oog heeft voor de kleine, alledaagse, persoonlijke behoeften, tot aan het feit dat ik vanochtend brood eet. Die komen op de tweede plaats, na de grotere zaken, maar ze hebben wel hun plaats. Er is niets mis mee om voor dagelijks brood te bidden. Een slaaf verwacht dat zijn meester hem dagelijks van voedsel voorziet, en er is niets mis mee om daarom te vragen. Maar het is een bescheiden verzoek. Let op: ons dagelijks brood. 'Geef me elke dag genoeg brood voor die dag', is wat het werkelijk betekent. Hij zegt niet: 'Zorg dat ik voor de rest van mijn leven gebeiteld zit', of: 'Zorg dat ik voor de komende zes maanden gebeiteld zit.' Het is geen gebed om veel materieel comfort, zekerheid of voorspoed. Het is vragen om wat noodzakelijk is. Brood is noodzakelijk. Ik heb elke dag brood nodig, en God weet dat. Hij vindt het niet erg als je Hem erom vraagt. Er is niets mis mee om te bidden voor dingen die je nodig hebt.

En vergeef ons onze zonden, want ook wij vergeven aan iedereen die ons iets schuldig is. En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze.

LUKAS 11:4

Uiteindelijk bidden we om ons geestelijk welzijn: om vergeving, waardoor onze relatie met God onbelemmerd blijft, en om bescherming tegen de vijand, zodat we niet onder zijn macht worden gebracht.

21

Verzoeking doorstaan met Gods hulp

Ik geloof dat deze twee zinsdelen bij elkaar horen en dat het eerste niet zonder het tweede op zichzelf kan staan. Als we alleen zouden zeggen:

Breng ons niet in verleiding, dan roept dat interessante vragen op. Leidt God mensen in verzoeking? Zo ja, heeft Hij daar dan een goede reden voor? En als dat zo is, waarom zou ik Hem dan vragen om dat niet te doen? Hij leidde Jezus in verzoeking. De Heilige Geest leidde Hem de woestijn in om door de duivel verzocht te worden. Waarom zou ik dan vragen of Hij dat niet met mij wil doen?

Ik geloof dat dit verzoek uit twee delen bestaat en zonder beide delen niet compleet is:

En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze.
Want van U is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, tot
in eeuwigheid. Amen.

MATTHEÛS 6:13

Het betekent: leid mij niet alleen de verzoeking in, maar bevrijd mij er ook weer uit. Dit noem ik een beperkte ontkenning. ‘Doe niet dit, maar doe dat’, is een grammaticale zinsconstructie die we een aantal keer in de Schrift aantreffen. In veel gevallen betekent het in werkelijkheid: ‘Doe niet alleen dit, maar doe ook dat.’

Leid mij niet alleen in verzoeking. Ik reken erop dat dit zal gebeuren. Ik zal verzocht worden, en ik vertrouw erop dat ik alleen verzocht zal worden wanneer U mij daarin leidt, want ik wil niets doen waarin U mij niet leidt. Maar Jezus zei ergens anders in Lukas:

En Hij zei tegen de discipelen: Het is onmogelijk dat er geen
struikelblokken komen, maar wee hem door wie deze komen.

LUKAS 17:1

Verzoeken en struikelblokken zijn onvermijdelijk, maar ik hoef niet te struikelen. Wanneer ik met verzoeking te maken krijg, kan ik die overwinnen als ik erover bid. Ik kan God vragen ervoor te zorgen dat ik niet gewoon in verzoeking beland en daar vervolgens aan mijn lot word overgelaten, maar dat ik door de verzoeking heen word gebracht. Ik word erin gebracht en kom er met goed gevolg weer uit, zonder te zijn bezweken voor de list die de vijand tegen mij gebruikt.

22

Bidden om overwinning en vergeving

Denk eraan dat Jezus in de hof van Gethsémané tegen de discipelen zei:

Waak en bid, opdat u niet in verzoeking komt; de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak.

MATTHEÛS 26:41

Hij wist dat ze die nacht verzocht zouden worden. Maar Hij zei hun dat ze moesten bidden en liet daarmee heel sterk doorschemeren dat ze daardoor in die situatie de overwinning op die verzoeking zouden veiligstellen.

Als een christen met enige regelmaat in zonde valt, komt dat uiteraard doordat hij voor verzoeking bezwijkt. De eerste vraag die ik aan iemand met zulke problemen zou stellen, is: 'Bid je ervoor?' Jezus zei:

Blijf wakker en bid dat je niet in verleiding komt.

Je wordt geacht te bidden:

En vergeef ons onze zonden, want ook wij vergeven aan iedereen die ons iets schuldig is. En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze.

LUKAS 11:4

Daarvoor zegt Hij:

Vergeef ons onze zonden, want ook wij vergeven iedereen die bij ons in het krijt staat.

Ik denk eigenlijk dat die laatste regel bedoeld is als een verklaring die op datzelfde moment wordt afgelegd en een beslissing die dan wordt genomen. Terwijl ik nu om vergeving bid, vergeef ik nu iedereen. Als ik dat niet eerder heb gedaan, scheld ik nu de schulden kwijt die wie dan ook bij mij heeft. Ik vraag U dat voor mij te doen, en terwijl ik dit zeg, ontsla ik met zoveel woorden iedereen van alles wat hij mij schuldig is. Ik vergeef hen nu, en ik verwacht alleen op die basis vergeven te worden.

Net als bij Mattheüs: nadat dit gebed is weergegeven, laat Mattheüs Jezus vervolgens zeggen:

Maar als u de mensen hun overtredingen niet vergeeft, zal uw Vader uw overtredingen ook niet vergeven.

MATTHEÛS 6:15

Die nadere uitwerking van het gebed wordt gegeven in Mattheüs, hoofdstuk 6, vers 15. En Hij zei tegen hen:

23

Vragen om de Heilige Geest

En Hij zei tegen hen: Stel dat iemand van u een vriend heeft en midden in de nacht naar hem toe gaat en tegen hem zegt: Vriend, leen mij drie broden, want mijn vriend is van een reis bij mij gekomen en ik heb niets om hem voor te zetten, en dat die vriend van binnen uit het huis dan zou antwoorden en zeggen: Val mij niet lastig. De deur is al gesloten en mijn kinderen zijn bij mij in de slaapkamer; ik kan niet opstaan om ze u te geven. Ik zeg u: Al zou hij niet opstaan en ze hem geven, omdat hij zijn vriend is, dan zou hij toch om zijn onbeschaamdheid opstaan en hem er zoveel geven als hij nodig heeft.

LUKAS 11:5-8

Ik zal het volgende gedeelte ook lezen en hier daarna iets over zeggen.

En Ik zeg u: Bid, en u zal gegeven worden; zoek, en u zult vinden; klop, en er zal voor u opengedaan worden. Want ieder die bidt, die ontvangt; wie zoekt, die vindt; en wie klopt, voor hem zal er opengedaan worden. Welke vader onder u zal aan zijn zoon, als hij hem om brood vraagt, een steen geven, of ook als hij om een vis vraagt, hem in plaats van een vis een slang geven, of ook als hij om een ei vraagt, hem een schorpioen geven? Als u die slecht bent, uw kinderen dus goede gaven weet te geven, hoeveel te meer zal de hemelse Vader de Heilige Geest geven aan hen die tot Hem bidden?

LUKAS 11:9-13

De verzen 9 tot en met 13 bevatten in wezen dezelfde leer die ook in het zevende hoofdstuk van Mattheüs, in de Bergrede, staat. Er zijn slechts kleine verschillen die er niet toe doen, op één ding na. In de versie van Mattheüs staat:

Als u, die slecht bent, uw kinderen dan goede gaven weet te geven, hoeveel te meer zal uw Vader, Die in de hemelen is, goede gaven geven aan hen die tot Hem bidden.

MATTHEÛS 7:11

Hier staat:

Geeft Hij de Heilige Geest aan wie Hem erom vragen?

Wanneer Jezus zegt dat iedereen die vraagt, ontvangt, en iedereen die zoekt, vindt, denk je misschien: „Nou, ik heb niet alles ontvangen waar ik om heb gevraagd. Ik heb gebeden, en sommige gebeden van mij zijn afgewezen.” Ik denk zelfs dat het enigszins normaal is dat sommige gebeden worden afgewezen, omdat ze niet met goede bedoelingen worden gebeden. Het zijn verkeerd gerichte gebeden. Het is goed dat God ons niet alles geeft waar we om vragen. Denk aan die psalm waarin staat:

Toen gaf Hij hun wat zij begeerden, maar henzelf deed Hij uitteren.

PSALMEN 106:15

Soms moet je niet om bepaalde dingen vragen, en wanneer je dat toch doet, geeft God ze je in Zijn barmhartigheid niet.

Wanneer Hij zegt dat iedereen die vraagt, ontvangt, en dat voor iedereen die klopt de deur wordt geopend, spreekt Hij duidelijk binnen de context van wat Hij hier in vers 13 zegt. Je vraagt om de Heilige Geest, en je Vader zal Hem je geven. Hij spreekt over geestelijke dingen. Als je om de Heilige Geest bidt, en misschien ook om de dingen die bij de Heilige Geest horen — de gaven, de vrucht, de kracht, wat dan ook — dan belooft Hij een geestelijk goed. Dat zal niet worden onthouden aan degenen die onder de juiste voorwaarden tot Hem komen en erom vragen, en die daar kennelijk om blijven vragen. In het Grieks is het min of meer:

klop en blijf kloppen, Blijf kloppen, blijf vragen, blijf zoeken.

De gedachte is dat het misschien niet zo gaat dat je één keer iets vraagt en dan, kijk eens aan, heb je wat je hebt gevraagd. Als je geestelijke kracht, geestelijke groei, geestelijke vrucht of wat dan ook nodig hebt — de Heilige Geest en wat Zijn werkingen ook mogen zijn — vraag er dan om. Vraag om die dingen en blijf erom vragen. Geef het niet op, want je Vader wil werkelijk dat je dat hebt, en Hij zal het je beslist geven.

24

Gastvrijheid bij de buurman in de nacht

Over dit verhaal van de zogenoemde volhardende buurman bestaat soms verschil van mening over wat de les nu precies is. Het is zeker een les over gebed. Hij spreekt over vragen en ontvangen. Uit de context van de verzen 9 tot en met 13 blijkt duidelijk dat Hij gebed in gedachten heeft. Dat is ook de context van het voorgaande gedeelte, waarin Hij hun leerde hoe ze moesten bidden. In dit verhaal moedigt Hij hen aan om een antwoord op hun gebeden te verwachten, net zoals een man die naar het huis van zijn buurman gaat, op de deur klopt en midden in de nacht om iets vraagt.

Het tafereel dat Hij beschrijft, is duidelijk een situatie waarin de man zijn buurman op een ongelegen tijdstip lastigvalt. Midden in de nacht krijgt hij onverwacht bezoek. In het Midden-Oosten moet je je gasten eten geven. Gastvrijheid is bijna een morele verplichting. Als de man dus geen bezoek verwachtte en zijn kasten leeg waren, zal hij naar een paar burens moeten gaan om genoeg te krijgen om voor zijn onverwachte gast een maaltijd samen te stellen.

Helaas is het midden in de nacht, dus zijn burens zullen in bed liggen, maar toch gaat hij erheen. De eisen van gastvrijheid in het Midden-Oosten maken het ondenkbaar dat hij zou zeggen: „Het komt nu slecht uit om je eten te geven. Morgenochtend doen we er wel iets aan.” Nee, als iemand na een reis aankomt, heeft hij gereisd en heeft hij honger, dus geef je hem te eten. Als je daarvoor je burens moet storen, dan moet dat maar. Gastvrijheid is in die samenleving absoluut niet onderhandelbaar.

Dus gaat hij naar zijn buurman en klopt op de deur. Jezus zegt dat de buurman zal opstaan. Maar waarom staat hij op? Soms wordt bij het onderwijzen van dit gedeelte gesuggereerd dat de buurman eigenlijk niet wil opstaan. Dan horen we de buurman zeggen:

En Hij zei tegen hen: Stel dat iemand van u een vriend heeft en midden in de nacht naar hem toe gaat en tegen hem zegt: Vriend, leen mij drie broden, want mijn vriend is van een reis bij mij gekomen en ik heb niets om hem voor te zetten, en dat die vriend van binnen uit het huis dan zou antwoorden en zeggen: Val mij niet lastig. De deur is al gesloten en mijn kinderen zijn bij mij in de slaapkamer; ik kan niet opstaan om ze u te geven. Ik zeg u: Al zou hij niet opstaan en ze hem geven, omdat hij zijn vriend is, dan zou hij toch om zijn onbeschaamdheid opstaan en hem er zoveel geven als hij nodig heeft.

LUKAS 11:5-8

Jezus vertelt geen verhaal waarin een buurman dit werkelijk zegt. Hij zegt: „Wie van jullie zou onder deze omstandigheden verwachten dat zijn buurman zoiets zou zeggen?” Het antwoord is: niemand. Geen enkele buurman zou dat zeggen. Dat is het idee. Geen buurman zou zoiets tegen een buurman zeggen, zeker niet in het Midden-Oosten. Hij weet in welk lastig parket je zit. En als hij niet opstaat om je te helpen, alleen omdat het ongelegen komt, alleen omdat hij over de slapende kinderen heen moet klimmen, dan is hij geen buurman. Tegen de ochtend zou het hele dorp over hem praten. Die man is een paria. Hij helpt zijn buurman niet eens wanneer die midden in de nacht brood nodig heeft.

Jezus vertelt geen verhaal over een slapende buurman die dit antwoord geeft. Hij spreekt retorisch. „Wie van jullie zou onder deze omstandigheden meemaken dat zijn buurman zoiets tegen hem zei?” Het idee is: niemand. Dat zou nooit gebeuren, niet in een Joodse stad. Iedere buurman zou beseffen dat hij het moet doen, zelfs als hij er geen zin in heeft. Hij moet opstaan. Zijn reputatie en zijn goede nabuurschap staan hier volledig op het spel. Geen enkele man zou in zo'n geval nee zeggen, zeker niet

tegen zo'n bescheiden verzoek. „Ik heb alleen wat brood nodig.” Misschien moet hij nog naar andere burens om vlees, groenten en dat soort dingen te halen. Aan deze man vraagt hij alleen maar een stuk brood. Zal je buurman zo gierig en zo zelfzuchtig zijn dat hij zegt: „Ik weet dat je iets nodig hebt, maar wat kan mij dat schelen? Ik lig in bed. Stoor me niet”? Met deze retorische vraag geeft Jezus te kennen dat niemand dat zou doen. Wie van jullie zou zoiets overkomen? Het zou niet gebeuren.

25

Volharding of schaamteloosheid

Het volgende gedeelte is interessant. Er staat:

Ik zeg jullie: ook al staat hij niet op om het hem te geven omdat hij een vriend is, vanwege zijn vasthoudendheid zal hij toch opstaan en hem alles geven wat hij nodig heeft.

Het woord „persistence” hier in deze vertaling heeft de indruk gewekt dat Jezus het heeft over een zelfzuchtige buurman die niet echt wil helpen en dat ook niet zou doen, behalve dat de man maar aanhoudend op de deur blijft kloppen. Uiteindelijk zegt de buurman: „Goed dan, ik krijg nooit rust als je niet ophoudt met kloppen. Ik zal halen wat je wilt.” Hij zou het niet uit vriendschap doen, maar om zelf wat slaap te krijgen zal hij opstaan. Dit woord „persistence” wordt daarom soms zo uitgelegd: de buurman wilde niet opstaan, maar de man bleef aandringen en kreeg zo gedaan wat hij wilde. Niets anders dan diens volharding bracht de buurman ertoe uit bed te komen. Niets anders dan zijn vasthoudende houding van „ik neem geen genoegen met nee” zorgde ervoor dat de man werkelijk opstond.

Er is een andere manier om dit te begrijpen, die heel anders is. Het woord „persistence” hier is geen exacte vertaling van het Griekse woord. Het Griekse woord betekent hier letterlijk „schaamteloosheid”. We hebben het over mensen die in een op schaamte gebaseerde cultuur leven. Ik weet niet of je veel hebt gelezen of gehoord over op schaamte gebaseerde culturen. Die hebben we hier niet in dezelfde mate. In Azië en het Midden-Oosten hebben ze op schaamte gebaseerde culturen. Japanners zouden in veel gevallen liever sterven dan gezichtsverlies te lijden of in de ogen van de

gemeenschap te schande te worden gemaakt. Zo worden mensen uit het Midden-Oosten ook door schaamte gemotiveerd. Dat wil niet zeggen dat dit allemaal slecht is. Het betekent alleen dat ze bijna slaven zijn van de publieke opinie over henzelf. Ze zouden alles doen wat voor henzelf ongelegen komt om de schande en de afkeuring te vermijden die hun ten deel vallen wanneer de gemeenschap vindt dat ze geen goed mens zijn.

Jezus zegt in feite:

Door het schaamteloze aandringen van die man zal hij opstaan.

Het klinkt nog steeds alsof het gaat over de schaamteloze volharding van de man die op de deur klopt. Het zou nog steeds hetzelfde kunnen betekenen, waarbij het om de schaamteloosheid van deze kloppende man gaat. Wat schaamteloos van hem om op te staan, zijn buurman te storen en op de deur te blijven bonzen wanneer de man zegt: „Ga weg.” Het is zoiets als schaamteloze volharding. Sommige mensen begrijpen het op die manier, en daarom vertaalt de Engelse vertaling het als „persistence”. Letterlijk staat er:

Door zijn schaamteloze aandringen zal hij opstaan.

26

Schaamte vermijden als drijfveer

Maar je kunt het ook anders zien, namelijk als de schaamteloosheid van de man die opstaat. ‘Schaamteloosheid’ zou geen goed woord zijn, maar het Griekse woord heeft een Aramese tegenhanger die ‘het vermijden van schaamte’ betekent. Dit is een beetje technisch, maar het werpt wel een ander licht op de betekenis van het verhaal. Er is een Aramees woord — en dat is de taal die Jezus sprak — dat ‘het vermijden van schaamte’ betekent. Maar wanneer het in het Grieks werd vertaald, zou het doorgaans met dit woord, ‘schaamteloosheid’, worden vertaald. Uiteraard is het vermijden van schaamte iets anders dan schaamteloosheid. Schaamteloosheid is bijna zoiets als geen geweten hebben. Het vermijden van schaamte is meer een drijfveer. Je doet iets om schaamte te vermijden, om de afkeuring van de gemeenschap te vermijden.

Dit andere alternatief zegt in wezen dat het de man in bed is die veel liever in bed zou blijven dan zijn naaste te helpen. Als het alleen een kwestie van vriendschap was, zou dat niet genoeg zijn. Zelfs als hun vriendschap hem niet voldoende motiveert, zal hij toch opstaan om schaamte te vermijden. Maar hij zal het toch doen om schaamte te vermijden, dat wil zeggen, om de afkeuring van de gemeenschap te vermijden. De drijfveer van schaamte binnen die cultuur zou iedere man ervan weerhouden te zeggen:

Ga weg. Ik lig in bed. Mijn kinderen liggen in bed. Dit komt me niet uit.

Het zou in een gemeenschap in het Midden-Oosten voor iedere man een schande zijn als hij zo ongevoelig stond tegenover wat gastvrijheid vereist. Als je naar plaatsen in Azië gaat, zijn de mensen heel vriendelijk, beleefd en gastvrij. Misschien gedragen ze zich zo, of ze je nu mogen of niet. Je krijgt de indruk dat iedereen je mag. Misschien mogen ze je wel en misschien niet, maar hoe dan ook wordt van hen verwacht dat ze zich zo gedragen. In een schaamtecultuur zou iedereen zich schamen als hij niet zo'n gastvrijheid betoonde. Hier in het Westen is dat anders. In het Midden-Oosten is het eveneens zo.

Wat Jezus misschien zegt, is dus dit. Hij zegt niet per se dat er een man was bij wie een gast na een reis aan huis kwam, en dat hij naar zijn buurman ging, die niet graag iets wilde afstaan. De buurman gaf dit excuus om niet op te staan, maar de man bleef aanhoudend op de deur kloppen en dwong de man min of meer uit bed en kreeg hem zover dat hij het deed. Hij zou het niet uit vriendschap doen, maar hij wilde wat slaap krijgen. En vanwege de volharding of schaamteloosheid van degene die het verzoek deed, stond de man in bed daadwerkelijk op om zichzelf wat rust te verschaffen. Zo kun je het opvatten alsof de schaamteloosheid aan de kant van degene die klopt ligt. Dat zou in wezen pleiten voor volharding in het gebed, waardoor je dingen van God krijgt die Hij anders misschien niet onmiddellijk zou geven.

27

De nachtelijke vraag als retorisch beeld

Aan de andere kant zou je dit verhaal zo kunnen opvatten: het is eigenlijk helemaal geen verhaal. Het is een vraag.

En Hij zei tegen hen: Stel dat iemand van u een vriend heeft en midden in de nacht naar hem toe gaat en tegen hem zegt: Vriend, leen mij drie broden, want mijn vriend is van een reis bij mij gekomen en ik heb niets om hem voor te zetten, en dat die vriend van binnen uit het huis dan zou antwoorden en zeggen: Val mij niet lastig. De deur is al gesloten en mijn kinderen zijn bij mij in de slaapkamer; ik kan niet opstaan om ze u te geven.

LUKAS 11:5-7

Het is retorisch. Geen enkele buurman zou zo'n antwoord geven, omdat hij zich ervoor zou schamen. Misschien helpt hij je niet omdat hij je mag. Misschien is hij niet eens een goede vriend van je. De band van vriendschap is misschien niet genoeg om hem te motiveren, maar de drijfveer om schaamte binnen de gemeenschap te vermijden zou voldoende zijn om hem te laten opstaan en je alles te geven wat je wilt, en nog meer. Want de gemeenschap zou er beslist achter komen wat voor buurman hij is.

Dit zijn kleine plaatsen, en iedereen moet weten dat hij in geval van nood naar zijn buurman kan gaan en de hulp kan krijgen die hij nodig heeft om gastvrijheid te betonen. Iedereen die in zo'n situatie niet zou opstaan om je wat brood te geven, zal min of meer door de samenleving verstoten worden, en niemand zal hem willen helpen. Hij is geen buurman.

Het punt is dus dat Jezus iets beschrijft waarmee ze vertrouwd waren, namelijk de door schaamte bepaalde drijfveer om dingen te doen. Geen enkele man zou zijn buurman in deze situatie afwijzen, al was het alleen maar om niet de schande op zich te laden iemand onder zulke omstandigheden af te wijzen. Als hij een vriend is, doet

hij het misschien uit vriendschap. Maar zelfs als vriendschap geen rol speelt, zou een man die het niet uit vriendschap zou doen, het wel doen om schaamte te vermijden. Sommigen menen dat dit is wat hier wordt gezegd.

28

Gods eer als grond voor gebedsvertrouwen

Als dat zo is, dan is de les over het gebed deze: Gods reputatie staat op het spel wanneer je bidt. Als Hij je niet geeft wat je nodig hebt, komt Hij daardoor slecht over. Hij geeft om Zijn reputatie. Hij geeft om Zijn heerlijkheid. Als Zijn eer op het spel staat, kun je erop rekenen: Hij zal Zijn eer verdedigen. Het is een kwestie van Zijn waardigheid. Het is een kwestie van Zijn heerlijkheid dat Hij voorziet in de behoeften van Zijn kinderen. Als je Hem erom vraagt, kun je erop rekenen. Zelfs als Hij je vriend niet was, zouden alleen al Zijn reputatie en het feit dat die in gevaar werd gebracht, genoeg zijn om Hem je gebeden te laten beantwoorden. Het idee is natuurlijk dat Hij een vriend is.

In sommige opzichten lijkt het op het verhaal van de weduwe die naar de rechter ging die om niemand gaf. Maar omdat zij hem aanhoudend lastigviel, gaf hij haar haar zin. Dit wordt vaak gezien als een gelijkenis over volharding, maar zoals ik al zei, gaat het misschien helemaal niet over volharding. Misschien zegt het alleen maar dat iedereen aan wie je midden in de nacht iets vraagt, je zal geven wat je nodig hebt, omdat zijn reputatie op het spel staat.

Maar het punt is dat God niet is als iemand die geen vriend is. Hij zal het uit vriendschap doen, maar hier kun je ook op rekenen: zelfs als Hij je vriend niet was, zou Hij het doen, alleen al om Zijn eigen eer hoog te houden en de schande te vermijden dat Hij een gierige weldoener zou zijn.

Deze lessen over gebed lopen door tot en met vers 13. Daarna verandert het onderwerp.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Lukas 10:21
- Johannes 1:1
- Lukas 10:22
- Johannes 5:22
- Johannes 14:10
- Lukas 10:25-27
- Mattheüs 22:36
- Markus 12:29-31
- Markus 12:32-33
- Lukas 10:28
- Lukas 10:30
- Lukas 10:31-32
- Lukas 10:33-36
- Lukas 10:37
- Hosea 6:6
- Lukas 10:33-34
- Lukas 10:36
- Efeze 5:1-2
- 1 Johannes 3:16-17
- Lukas 10:38-40
- Lukas 10:41-42
- Johannes 11:28
- Markus 14:6-8
- Romeinen 14:4
- Mattheüs 4:4
- Lukas 11:1
- 1 Thessalonicenzen 5:17
- Romeinen 1:9
- Lukas 11:2
- Mattheüs 7:9-10
- Mattheüs 7:11
- Mattheüs 6:9
- Mattheüs 6:10
- Lukas 11:3

- Lukas 11:4
- Mattheüs 6:13
- Lukas 17:1
- Mattheüs 26:41
- Mattheüs 6:15
- Lukas 11:5-8
- Lukas 11:9-13
- Psalmen 106:15
- Lukas 11:5-7

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.